

Ürdün polisi *Picasso*'yu yutmayınca...

Kültür Bakanlığı yetkililerinin, "özgündür" açıklamalarına karşın "Türkiye'de ele geçen Picasso resimlerinin traji-komik" öyküsünü yalnızca Türk ve yabancı basından derlediğimiz haberleri tarih dizinine göre alt alta yazarak sizlere aktarıyoruz. Birlikte irdeleyelim ve karan sizler verin!

Önce Ürdün basınına bir göz atalım:

10 Subat 1998 Arap Haber Ajansı:

Ürdün Polisi, Picasso'nun "Yoksulluk ve Özgürlük" heykeli ile pahalı tablolarını satmak isteyen dört kişiyi tutukladı. Yapıtların değeri 40 milyon dolar olarak öngörülmüyor. Yakalanımlar, resimleri "bir başka Arap ülkesinden aldıklarını" söylediler. (Acaba hangi Arap ülkesi?)

(11 Subat 1998 Jordan Times Gazetesi)

Amman'da bir polis yetkilisi "komşu bir ülkeden gelen", (Acaba hangi komşu ülke?) İspanyol sanatçı Picasso'ya ait olduğundan kuşku duyulan bir tablo koleksiyonuna el konulduğunu açıkladı.

Yetkili, koleksiyonun 1990-91 "Körfez Savaşında bir Kuveyt sarayından alındığına inanıldığını" söyledi ve "Resimlerin sahte olması büyük olasılık. Çünkü geçmişte de benzeri sahtecilik olayları ile karşılaşmıştık" dedi. Yetkili, ayrıca her biri on kilodan fazla olan iki "altın" heykele de el konulduğunu, bunların turistlere ya da İsrailli koleksiyonculara pazarlanacağını söyledi.

(12 Subat 1998 Amman-Star Gazetesi)

İspanyol sanatçı Pablo Picasso'nun aralarında "Yoksulluk ve Özgürlük" tablosunun da bulunduğu iki resim ile "bronz" heykelleri "Bağdat'ta yaşayan bir Iraklı adına" 9 milyon Ürdün Dinar'ına satmak isteyen iki Iraklı ile iki Ürdünlünün tutuklandığı açıklandı. (Altın heykeller bronz oldu!) Polis, "Irak'tan gelen" yapıtların özgünlüğünü araştırıyor.

Polis, tablolar ile heykelin Al Ruweished adlı sınır kapısından geçmesinden sonra yapılan bir ihbarı değerlendirdi. Polis, satıcıları Jabal Al Hussein'deki Abjar Oteli'nde suçüstü yakaladı. Doğrulanmayan bilgilere göre, tablolar "Irak'ın Kuveyt'i işgali sırasında Kraliyet Sarayı'ndan" çalınmıştı. Polis, resimlerin özgün olup olmadığını, sahiplerinin bulunup bulunmadığını, gerçek ise değerini araştırmak için uluslararası sanat uzmanları ile ilişkiye geçilerek yardım isteneceğini açıkladı. Yerel sanatçılar, "bunların özgünlüğüne karar verecek uzmanların Ürdün'de bulunmadığını" söylediler. (Doğru söze ne derir?)

Aynı olay Ürdün basınına birer gün arayla böyle yansımıştı. Acaba bu haberlerden şu sonuçları çıkarabilir miyiz?

1. Irak'tan getirilen tablolar Irak sınır kapısından geçirilmişti.
2. Körfez savaşında Kuveyt Kraliyet Sarayından çalınmıştı.
3. Polis bir ihbarı değerlendirerek sanıkları bir otelde suçüstü yakalamıştı.
4. Tablolar Picasso'nun yapıtlarıydı.
5. Yapıtların özgünlüğünden kuşku duyuluyordu. Karar verecek yerel uzman yoktu.
6. Tabloların özgün olması durumunda değerleri milyon dolarlarla ölçülüyordu.

Gelelim Türkiye'ye!

"Sahte Picasso Tabloları" olayının İzmir polisinin gerçekten olağanüstü başarılı bir operasyonu ile Kültür Bakanlığı'nın başına bela olduğunu söyleyebiliriz!

7 Haziran 2000 Çarşamba gününden itibaren tarih sırasına göre Türk basınına izleyelim:

(7 Haziran 2000 Sabah)

İki Suriye uyruklu altı kişilerin Picasso'nun "La Fermiere (Çiftçi Kadın)" adlı tablosunu İzmir'de zengin koleksiyonculara pazarlamaya çalıştığı polise ihbar edildi.

Tablo, Suriye'den "tablo sekize katlanıp" otomobilin şasesine saklanarak Diyarbakır'a getirilmiş, sonra da İzmir'de ortaya çıkmıştı. Emniyet Müdürü Hasan Yücesan: "İnterpol kayıtlarında, tablonun çalıntı olduğuna ilişkin bilgi edilemedi" dedi.

İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğretim üyeleri Prof. Cuma Ocaklı, Prof. Mümtaz Sağlam, Doç. Salim Öztürk'ün yaptıkları araştırma ve analiz sonunda tablonun Picasso'nun gerçek yapıtı olduğu belirlendi!

(Milliyet) "Saddam Çaldı, Biz Bulduk"

(Hürriyet) "Körfez savaşında kaybolan Picasso, İzmir'de bulundu"

(Radikal) "Madam emin ellerde" başlığı altında, Dokuz Eylül Üniversitesi uzmanlarından oluşan ekibin arşiv araştırması, optik tarama, biçim, tekstür ve yüzey analizleri sonucu tablonun özgün olduğunu saptadıkları bildirildi. Tablonun değerinin parayla ölçülmesi olanaksız.

(8 Haziran Milliyet) "Meşhur tablo bize kalabilir" Başlıklı haberde İzmir Arkeoloji Müzesi Müdürü Turhan Özkan, 70 milyon dolar değer biçilen "Madam La Fermiere" tablosunu

güvenlik gerekçesiyle teslim almadı. (İki ay önce yitirdiğimiz değerli müzecimiz, akıllıydı!)

(Cumhuriyet) Picasso tablosu Ankara'ya getirilecek.

(9 Haziran Yeni Binyıl)

Güzel Sanatlar Genel Müdürü Mehmet Özel, "eserin arkasında ressamın orijinal imzasının bulunduğunu" söyledi ve "Uzun genel müdürlük dönemimin en güzel gününü yaşadım" dedi. İktidarların ve bakanların sıkça değiştiği Türkiye gibi bir ülkede, 28 yıl süre ile aynı masada oturabilmenin Özel'den başka bir babayigide nasip olmadığını da bu arada belirtelim!

(12 Haziran Milliyet)

Saddam'ın bir subayının Kuveyt sarayından "dörde katlayarak" çıkardığı Picasso'nun tablosu İzmir'e gelmeden neredeyse dünyayı gezmiş. "Kuveyt Kraliyet Mührünün bulunduğu" tablonun Iraklı Yüzbaşı Abdullah B. tarafından çalındığı anlaşıldı. Picasso'nun Moskova'da (!) bir çiftlikte yaptığı tablo, 1918'de Moskova'da Modern Batı Sanatları Müzesi'ne girmişti. 1930'da yeni adresi Rusya'daki Hermitage Müzesi olan tablo, (sözde buradan) sekiz yıl sonra çalınmıştı. Sayısız el ve ülke değiştiren tablo, en son Kuveyt Kraliyet Ailesi'nin sarayına getirilmişti. 1991'de Kuveyt'i işgal edip saraya giren

Irak Ordusu mekanize tümeninde görevli Yüzbaşı Abdullah B. çerçevesinden çıkartıp katladığı tabloyu üniformasının içinde kaçırmıştı. Yüzbaşı Abdullah B. "idam korkusundan" dolayı tabloyu İspanya ve Fransa'ya satmaktan vazgeçmişti.

Abdullah, Suriyeli bir akrabasının yardımıyla müşteri aramıştı. Akraba, şebekenin Türkiye ayağını oluşturan dört Türk'ün, İzmirli zengin bir işadammın alıcı olduğunu belirlemesi üzerine İzmir'de harekete geçmişti. Sanıklar yakalandıktan sonra "yüzbaşı ile akrabasının şimdi idam edileceğini" öne sürmüştü. (Yeşilçam'da bile böyle bir senaryo yazılmadı!)

(13 Haziran Cumhuriyet/AA)

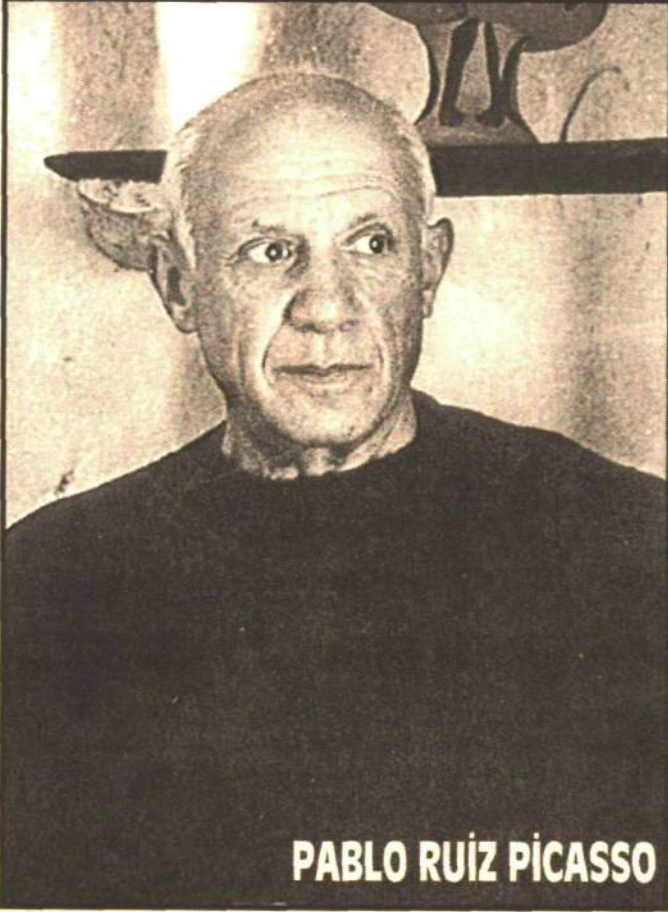
Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürü Mehmet Özel, Picasso tablosunun Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nde sergileneceğini belirtti. Özel, Picasso'nun tabloyu 1908'de yaptıktan sonra Picasso Müzesi'ne sattığını, 1918'de Sovyetler Birliği'ndeki Modern Batı Sanatları Müzesi'nde olduğunu, daha sonraki yıllarda Berlin, Kuveyt, Irak, Moskova'nın ardından Türkiye'ye kaçırıldığını söyledi. (Benim Güzel Sanatlar Müdürüm neler de bilirmiş masallah! Sorumlu olduğu kendi müzesinin envanterinde kayıp tablolar olsa da umurunda mıydı? Çünkü o dün-

ya resim envanterini tutarmış da haberimiz yokmuş!)

(14 Haziran Sabah)

Üç polis alıcı rolünde satıcılarla ilişki kurdu. Kaçakçılar 10 milyon dolardan kapı açtılar. Bir saatlik pazarlıkta 6.5 milyon dolara el sıkıldı. Böyle bir para İzmir Valiliği'nde yoktu.

Satıcılardan süre istendi. Olay, İçişleri Bakanlığı'na bildirilerek 6.5 milyon dolar (TL değil) istendi. Başbakanlığın örtülü ödeneği kullanılarak ve geri verilme koşulu ile Merkez Bankası'ndan 6.5 milyon dolar sağlandı. (Bereket o zaman ekonomik bunalım yoktu. Yoksa IMF'den izin gerekebilirdi!) Dolarlar bir "Bond çanta" içinde İzmir Emniyet Müdürlüğü'ne iletili. Mali şubeden alıcılar ile satıcılar Hilton Oteli'nin bir odasında buluştular. Dört satıcıdan biri "Önce paraları görelim!" dedi. Paralar gösterildi. Bu kadar paranın sayılması güç olacağı için, yakındaki bir döviz bürosu açtırılarak, para sayma makinesi getirildi. Para tamamı. Ya dolarlar sahte idiye!!! Sahte parayı belirleyen "morotesi ışık" getirildi. Dolarlar sağlamdı. On dakika sonra "Picasso" Hilton'daydı. Polis satıcıları suçüstü yakaladığında, dolarlar da güvenlik altına alındı. (Yeşilçam senaryosunun tek öyküsünün doğru yanı buydu!)

PABLO RUİZ PICASSO

Barselona Sanat Okulu'nun 'harika çocuğu'

20. yy'a damgasını basan İspanyol dâhi ressam, heykeltçi, seramikçi Pablo Ruiz Picasso 25 Ekim 1881'de doğdu. Babası ressamdı, annesinin ailesinde de iki ressam vardı. Barselona Sanat Okulu'nda 14 yaşındayken "harika çocukluğu" kabul edilmişti. İlk kişisel sergisini 1900'de açtı. Barselona'dan Paris'e birlikte gittiği arkadaşı Carlos Casagemas'ın ölümüyle 1901'de ölümü anımsatan yapıtları ile "Mavi Dönemi"ni başlattı. Daha sonra estetik içeren "Pembe Dönemi"ne geçen Picasso bu arada bolca sirk yaşıntılarını resmine yansıttı.

1907'de dokunaklı ve estetik dışı kübizm döneminde kalıplardan uzak durdu. İlk kübist çalışması "Avignonlu Kızlar" resmiyle ününü pekiştirdi. Bolca kübist portre yaptı. 1936'da iç savaş başladığında Franko'ya karşı tutum aldı. 1937'de Almanların Guernica'ya saldırısı üzerine Dünya Sergisi için savaş karşıtı antısal "Guernica" tablosunu yaptı. Dünyanın çeşitli yerlerinde sergilendi. İki kez Lenin Ödülü aldı. Fransızların Legion d'Honneur ödülünü kabul etmedi. Çeşitli evlilikler yaptı, pek çok sevgilisi ile de kitaplara konu oldu. 3 Nisan 1973'te öldü.

Bu satırların yazarı ne bir ressam, ne de bir resim eleştirmenidir. Hele hele "Picasso Uzmanı" hiç değildir. Yaşamında çeşitli dünya müze, özel sergi, müzayede ve özel koleksiyonlardaki birkaç bin yapıttan yalnızca üç yüzyü aşkın özgün tablosunu ve iki yüz kadar da seramigini görmüş bir sanatsever gazetecidir. Bu kadar "Picasso yapıtı" görmesi ona, Picasso resimlerinin özgünlüğü ya da sahteliği konusunda söz söyleme yetkisini vermez. Ünlü deyiştir: "Picasso Müzesindeki bekçilerin, her gün tablolara baka baka birer Picasso olmaları gerekmez miydi?" Ama, yine de bu satırların yazarı, başından beri, kesinkes şu gerçeği savladı:

"Türkiye'de ele geçen Picasso resimlerinin tümü sahtedir!"

Bu dizide Türkiye'de ele geçirilen İspanyol ressam Pablo Ruiz Picasso'ya ait olduğu öne sürülen bir düzineden fazla tabloun öyküsünü okuyacaksınız. Böylece Türkiye'de yetkililerin, görevlilerin ve basın olayları nasıl irdelediğini bir kez daha göreceksiniz. Şimdiden bir sürprizimi de açıklayayım. Dizinin sonunda, bu tabloları yapanlarla da tanışacaksınız!

(23 Haziran Cumhuriyet - Prof. Kaya Özsegin'in yazısı)

Olayı irdeleyen yazar konu hakkında önceden haberi olduğunu, Alanya'dan arayan bir hanımın kendisinden Diyarbakır'a giderek tabloyu görmesini önerdiğini yazdıktan sonra düşüncesini şöyle açıkladı:

"... böyle bir tablonun, eğer sahte değilse, çalıntı olmasının kuvvetle muhtemel olabileceğini belirterek işlerinin yoğunluğu nedeniyle, şu anda Diyarbakır'a gidemeyeceğimi, ama daha sonraki yakın bir tarihte tabloyu görebileceğimi, söyledim....

"Alanyalı bayandan tablo hakkında gelen bilgiyi Özsegin şöyle aktardı:

"...Fakta gönderilen notta ise, tablonun adı (gene yanlış bir imla ile "La Fermiere"), resmin yapıldığı yer (Rue des bois) ve tarih (1908), tablonun boyutları (0.81x0.65) belirtiliyor.

İngilizce olarak da, Picasso imzalı resmin Mme. Putman'ın portresini konu aldığı, tablonun 1918'de Kahnweiler Galerisi'nden Moskova'daki Modern Batı Sanatı Müzesi'ne geçtiği ve gene aynı tablonun 653 No'lu envanter kaydıyla 1930'da Hermitage Müzesi'ne alındığı açıklanıyordu. Bu bilgilerin, yaklaşık olarak doğru olduğunu, Picasso üzerine iki cilt halinde yayımlanmış kapsamlı bir kaynağa "Pierre Cabanne, Le Siecle de Picasso, Denoel, Paris 1975" başvurarak saptama olanağı buldum.

Söz konusu kitabın birinci cildinde, bu yapıta atıfta bulunulmaktaydı: Resim, kitabın yayımlandığı tarihte, (1975), Puşkin Müzesi koleksiyonunda yer alıyor ve Picasso'nun komşusu bir köylü kadını (Bayan Putman) konu oluyordu. Picasso, aynı kadını konu alan iki resim yapmıştı 1900'lerin başında: Resimlerden biri, Putman'ın sadece portre olarak gösterirken diğeri köylü kadını ayakta durur biçimde yansıtıyordu. İzmir'de ele geçirilen resmin, bu tablo olduğu, böylece anlaşılıyor..."

Yazı şöyle sona erdi: "Böyle bir tablonun, Avrupa'da pazarlanması, kuşkusuz kolay olamazdı. Büyük bir olasılıkla, bir süre Ortadoğu'da gezindikten sonra, tablonun Türkiye'de alıcı bulma şansının var olduğu göz önünde tutulmuş olmalıdır. Tablonun Kuveyt'ten çalınmış olduğu kanıtlanabilirse, uluslararası anlaşmalar gereğince, yapıtın Kuveyt'e iadesi gerekecektir.

Bugüne kadar Kuveyt'ten bu yönde bir talep gelmemiş olması, konunun kapandığı anlamına gelmez. Ama eğer bundan sonra da bu yönde bir talep söz konusu olmazsa, yapıtın çalıntı kaynak konusunda birtakım kuşku lar günde me gelebilir.

Öte yandan, Picasso'nun varislerinin de konuyla ilgilenmeyeceklerini düşünmek yanlış olacaktır. Yalnız bizim kamuoyumuz değil, dünya kamuoyunun da konu karşısında suskun kalmayacağını ummak isteriz."

(29 Haziran Radikal - Hasan Bülent Kahraman'ın yazısı. Eski Kültür Bakanlığı Başdanışmanı)

"...Benim bildiğim Picasso'nun en meşhur tablosu 'Avignonlu Kızlar'ı yaptığı 1907 yılından sonra içine girdiği 'İlkelcilik (Primitivizm)' döneminin ilk ürünlerinden birisi olan 1908 tarihli 'Çiftçi Kadın' tablosu Hermitage Müzesi'ndedir. Mayıs ayında Mehmet Yılmaz ve Mehmet Kök'le yaptığımız gezide tuval duvarda asılıydı. Elimdeki kaynaklarda ise 'Madam Putar' adına rastlamadım. Dolayısıyla işin ayrıca ele alınması herhalde gerekir....

"...İnsan iki şeyi düşünmeden edemiyor. Bugüne değin bir tek Picasso orijinaline sahip olamamış bir ülke, onları ancak kaçakçılıkla ele geçirebiliyor. Müzemiz yok. Ve belki tümünden önemlisi, Picasso üzerine çalışmış galiba bir tek uzmanımız bulunmuyor..."

Eski Kültür Bakanlığı Başdanışmanı tabloyu Hermitage Müzesinde gördüğünü, tanırları ile açıklıyor. Ama... Ürdün olayı ile kıyasladığımızda tüm öğeler, tek farkla, ayne uyuyor. Tek fark, Ürdün'de tabloların Picasso yapıtı özgün yapıtlar olup olmadığına karar verecek uzman yoktu.

Türkiye'de uzman değil hepsi de profesör olan uzmanlar vardı!

Buna karşılık bir üniversitemizin uzmanları şu ya da bu biçimde yaptıkları incelemelerden sonra rapora "kalıpları" ile birlikte "özgündür" imzasını basmışlardır!

Bu konuyu bir an için bir yana bırakalım, bu koşullar altında Kültür Bakanlığı'nın çatısı altında Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün yapması gerekenleri alt alta yazıp nelerin yapıldığını, nelerin yapılmadığını yarım görelim.

SÜRECEK